

611

680/95-11

Број КИ \_\_\_\_\_

# ЗАПИСНИК О САСЛУШАЊУ СВЕДОКА

састављен дана 20.08. 1995. године пред истраžним  
 \_\_\_\_\_ судијом Окружног суда у Београду  
 у кривичном поступку против N.N.  
 због кривичног дела из члана 142. КЗ.

Elija Simić — судија

Сведок

Rizvić Sakib

Зависничар

Саслушању сведока присуствују и:  
јавни тужилац

Aleksandra Cvetković

окривљени

бранилац

Започето у 9.00 часова

Сведок је опоменут да је дужан да говори истину и да не сме ништа прећутати, упозорен је на последице давања лажног исказа, као и да није дужан да одговара на поједина питања, ако је вероватно да би тиме изложио себе или свог блиског сродника тешкој срамоти, знатној материјалној штети или кривичном гоњењу (члан 229. ЗКП), па на општа питања сведок даје одговоре:

- 1) Име и презиме Rizvić Sakib
- 2) Име оца Adil
- 3) Занимање zlatar
- 4) Боравиште prethodno Srebrenica
- 5) Место рођења Selo Glodi, Opština Zvornik
- 6) Година рођења 05.06.1954.
- 7) Однос са окривљеним и оштећеним \_\_\_\_\_

За овим сведок о самом предмету износи следеће:

*Rizvić Sakib*

*af*  
 \_\_\_\_\_  
 \_\_\_\_\_

- 2 -

Rodjen sam u selu Glodi, Opština Zvornik, a od 1983. godine živeo sam u Srebrenici, gde sam otvorio privatnu zlatarsku radnju. U Bratuncu sam takodje 1990. godine otvorio zlatarsku radnju. Napravio sam i porodičnu kuću u centru Srebrenice, a imao sam i vikendicu na akumulacionom jezeru kod HE Bajina Bašta. Oženjen sam Šuhom Mustafić, rodom iz Dobraka iz Skelana, i sa njom imam dvoje maloljetne dece. U domaćinstvu samnom živeli su još moj otac i majka.

U Srebrenici sam se bavio zlatarskim poslom i živeo sam dobro. Inače, Srebrenica je pre rata bila nastanjena u odnosu od skoro 50:50% Srba i muslimana u gradu, a na selima je bio odnos 72 : 38% u korist muslimana. Za vreme višestranačkih izbora krajem 1991. godine, vlast u Opštini Srebrenica preuzela je Stranka Demokratske Akcije (SDA) iako je u samom gradu ova stranka bila u manjini, jer su više glasova dobili komunisti Nijaza Durakovića, bošnjačka stranka Muhameda Filipovića i reformisti. Stranka demokratske akcije dobila je većinu glasova u selima, što je i omogućilo da dodje na vlast. Srpska demokratska stranka je u izborima imala skoro nezapaženu ulogu. Odmah posle izbora Srbi su uglavnom pojedinačno počeli da napuštaju Srebrenicu, iz meni nepoznatih razloga. Početkom rata u bivšoj BiH, posle dogadjaja i sukoba u Bijeljini i Zvorniku, muslimanski deo stanovništva u samoj Srebrenici počeo je naglo da napušta grad i odlazi u pravcu Tuzle, a veliki broj i u inostranstvo, tako da je u Srebrenici ostalo najviše 400 muslimana. Srbi su 17.aprila 1992. godine preuzeli organizaciju vlasti u gradu. Moja porodica - žena, dvoje dece, otac i majka, napustili su Srebrenicu 16.aprila i otišli u Tuzlu, a ja sam ostao i nastavio da se bavim zlatarskim poslom.

Početkom maja 1992. godine muslimani iz Potočara postavili su zasedu na putu Bratunac - Srebrenica, sačekali jedno vozilo - "golf" crvene boje i u njemu ubili četiri osobe srpske nacionalnosti, čija mi imena nisu poznata. Zasedu su organizovali Naser Orić iz Potočara, bivši policajac u Srebrenici i jedan od braće Mandžića iz Potočara, najverovatnije Ibrahim zvani "Mrki".

*Rizvić Sakib*

Nakon dva - tri dana, na mestu zvanom Vidikovac, na ulazu u Srebrenicu iz pravca Bratunca iz zasede je ubijen Goran Zekić iz Srebrenice, poslanik u skupštini bivše BiH. U gradu se pričalo da su ubistvo izvršila četiri lica, a sećam se da je pominjan sin Ibrahima Osmanovića, zvanog "Divljak" iz Srebrenice, doseljenog iz nekog sela, koji je tom prilikom poginuo od svoje bombe.

Odmah nakon ovoga Srbi su masovno napustili Srebrenicu tako da je, koliko je meni poznato, ostalo svega 50 meštana Srba.

Po odlasku Srba, muslimani su se vratili u Srebrenicu, a u grad su došle i brojne izbeglice muslimani, tako da se za kratko vreme u njemu našlo oko 20.000 lica, a napominjem da je pre rata u gradu živelo oko 5.000 stanovnika.

Vlast u Srebrenici preuzeo je Naser Orić sa svojim bliskim rođjacima iz Potočara. Uz njega glavnu ulogu su imali:

- Hakija Meholjić, bivši milicionar, postavljen za načelnika policije, imao je svoju jedinicu koju je vodio u razne akcije;

- Tursunović Zulfo, zvani "Tursun" iz Sućeske, pre rata bio osudjivan zbog ubistva, imao je svoju vojsku i pod kontrolom držao Sućesku i okolna naselja;

- Ustić Akif, komandant jedne jedinice, pre rata bio nastavnik fizičkog vaspitanja u Potočarima;

- Golić Ejub, iz Glogove kod Bratunca, bio je na čelu oružanih jedinica iz Glogove i okolnih sela;

- Bektić Nedžad, zvani "Poručnik" iz Karačića, bivši aktivni oficir JNA, bio komandant oružane jedinice iz Karačića, Osmača i drugih sela sa područja Osata;

- Ibro, čije prezime ne znam, za terena Poznanovića, bio je na čelu svoje jedinice;

- Veiz, nisu mi poznati drugi podaci o njemu, a imao je brata Velida, ranije aktivnog oficira bivše JNA koji je prvi formirao oružanu jedinicu na području Cerske, bio ranjen i otišao za Tuzlu, a svoje mesto ustupio Veizu, koji je bio koman-

*Rizvić Šerif*

dant sa područja Cerske i Kamenice, stacionirane u Srebrenici, u koju su došli marta 1993. godine, posle pada područja Cerske u ruke srpske vojske.

Za svo napred navedeno vreme ja sam se nalazio u Srebrenici i bavio se zlatarskim poslovima. Politika me nije interesovala i nisam se uključivao ni u kakve stranačke aktivnosti. Po preuzimanju vlasti u Srebrenici od strane Nasera Orića, ja se nisam uključivao ni u jednu oružanu formaciju, niti me je bilo koja jedinica mobilisala. Napominjem da se u Srebrenici tada našao veliki broj mladjih vojno sposobnih lica koji su se i dobrovoljno javljali u vojne jedinice i oružane akcije.

Pored toga što se stavio na čelo svih oružanih formacija u Srebrenici, Naser Orić je bio odlučujuća ličnost i u postavljanju lica u rukovodstvo civilnih vlasti, iz kruga njegovih rodjaka iz Potočara i prijatelja iz Sućeske. Tako na primer, za predsednika opštine postavljen je neki Adem iz Potočara, a za predsednika izvršnog odbora opštine neki Džemo iz Sućeske, čija prezimena ne znam. Oni su radili isključivo pod kontrolom i naredbama Nasera Orića i Zulfe Tursunovića.

Obzirom da su ratna dejstva na tom području uzimala sve više maha, da se u Srebrenici našao sve veći broj izbeglica iz okolnih sela, i iz drugih opština, da je privreda potpuno zamrla, a komunikacije presečene, u Srebrenici se pojavila velika nestašica hrane i drugih životnih potreba. To su zloupotrebljavali Naser Orić i drugi vojni rukovodioci, koji su u oružanim pohodima na srpska naselja pozivali građane da podju sa njima u te akcije i pljačkaju hranu i drugo od Srba. Na ove pozive odazivao se veliki broj civila, medju kojima je bilo dosta žena i dece, koji su prilikom ovih napada u velikom broju ginuli u borbama sa branilcima srpskih sela. Bilo je i slučajeva da je u ove akcije polazilo i po nekoliko hiljada civila.

Poznato mi je da je bilo dosta ovakvih akcija i napada na srpska sela na području opština Srebrenice, Bratunca i Milića. Naser Orić je u vezi toga odlazio i na vlasenički teren,

konkretno poznat mi je jedan slučaj kada je išao u Cersku, verovatno u vezi organizovanja napada na srpska sela na tom području.

Za većinu akcija i napada na srpska sela u Srebrenici se nije šire znalo, već je to prikrivano verovatno da bi se lakše manipulisalo sa opljačkanim stvarima koje su dolazile u posed manjeg broja ljudi. Zbog toga mi meni nije bilo poznato nešto bliže u vezi sa time. Takođe, nikada se unapred nije objavljivalo da će se ići u ove akcije. Uglavnom se za njih saznavalo neposredno pred samu akciju pošto su prethodno izvršene mobilizacijske i druge pripreme. One su pripremane u tajnosti, u najužem krugu vojnog i političkog rukovodstva, odnosno Namera Orića i njemu bliskih ljudi. Dešavalo se da su neke akcije izvedene, a da se o njima, među gradjanima u Srebrenici, uopšte nije znalo, niti su civili pozivani za učešće u njima.

Medjutim, za veće akcije napada, kao što su napadi na srpska sela Kravice, Fakovići i Skelani, u gradu se pričalo dva-tri dana unapred. Sve ove akcije bile su pod neposrednim rukovodstvom Namera Orića, ali meni nisu poznati detalji niti sam se ja o tome posebno interesovao. U krugu ljudi u kome sam se kretao, a to su bili uglavnom starosedelci, meštani i zanatlije iz samog grada Srebrenice, izbegavani su razgovori o ovim akcijama pa i o ekstremnim slučajevima. Čuo sam jedino da je Mehmedović Kemal, zvani "Kemo" iz Pala, kod Srebrenice, poznati predratni kriminalac, ubijao i masakrirao Srbe, da je odsekao glavu jednog Srbina i javno je nosio ulicama u Potočarima.

Nije mi poznato ništa o zatvorima u Srebrenici u kojima su se nalazili zarobljeni Srbi. Moguće da ih je bilo, ali da se to sakrivalo od strane vojnih i policijskih organa. Znam jedino da je po dolasku UNPROFOR-a u Srebrenicu, aprila 1993. godine, legalizovan zatvor koji se nalazio između zgrade suda i zgrade bivše teritorijalne odbrane, u koju su smeštani osudjeni i kažnjeni kriminalci iz Srebrenice, a koji je bio pod stalnom kontrolom predstavnika UNPROFOR-a.

*Rizvić Sakib*

Kao što sam napred naveo, od maja 1992. godine, u Srebrenici je ostalo svega oko 50 Srba, pretežno starijih osoba. Oni su posredstvom Medjunarodnog komiteta Crvenog krsta pojedinačno napuštali Srebrenicu, tako da ih je na kraju ostalo manje od 10. Poznato mi je da je neki Emir, brat berberina Samira, čije prezime ne znam, izvršio ubistvo nekog Zeca i njegove bolesne majke, kao i jednog starijeg čoveka koji je bio ranjen i zarobljen u Zalazju, doveden u bolnicu na lečenje, gde ga je Emir i ubio.

Od marta 1993. godine Srebrenica, sa bližom okolinom, je bila potpuno okružena srpskom vojskom, pa su tako onemogućene dalje oružane akcije napada muslimanskih oružanih snaga na srpska naselja na tom području. Dolaskom UNPROFOR-a, u gradu se život donekle normalizovao.

Medjutim, čuo sam da su povremeno bile organizovane diverzantske grupe koje su ulazile u dubinu teritorije pod srpskom kontrolom i tamo vršile neke akcije. U gradu se, na primer, pričalo da je juna ove godine jedna ovakva diverzantska grupa ušla na teritoriju pod srpskom kontrolom na terenu Osmača i uništila jedan kombi, ali se o žrtvama u vozilu nije govorilo, kao ni o sastavu ove diverzantske grupe, koji su verovatno bili rodom sa tih terena.

Juna meseca ove godine u gradu se takodje pričalo i o tome da je Zulfo Tursunović, sa svojom jedinicom, išao na teren Žepe i tamo izveo neku akciju, ali mi detalji o tome nisu poznati.

Od maja 1992. godine do jula 1995. godine, život u Srebrenici bio je veoma težak. U samom gradu bilo je oko 20.000 lica, koja su preživljavala isključivo od humanitarne pomoći u hrani, odeći i obući. Ova humanitarna pomoć je bila pod kontrolom civilne vlasti u Srebrenici, odnosno, kako sam napred naveo, Nasera Orića. Hrana i neka druga roba, dobijena od humanitarne pomoći, zadržavana je od strane užeg kruga ljudi i preprodavana po enormno visokim cenama. Tako na primer, kilogram soli se kretao po ceni od 30 do 80 DEM, šećer od 10 do 30 DEM, ulje od 10 do 30 DEM, brašno od 2 do 5 DEM i drugo. Mnogi nisu imali

*R. Izvić Sakir*

novca da kupe hranu pa je medju stanovništvom permanentno vladala glad i nemaština. Bilo je nekoliko slučajeva da su stariji ljudi umirali od gladi jer nisu imali novca da kupe hranu. S druge strane, pred samu evakuaciju muslimanskog stanovništva iz Srebrenice, 11. jula 1995. godine, otkriveno je nekoliko magacina punih hrane dobijene od UNCHR, koja je trebala da se podeli narodu, ali je tu prikrivena od strane užeg kruga vojnog i civilnog rukovodstva. Bila je raširena i pojava prostitucije kao posledica nemaštine u hrani i odeći.

Pojedini ljudi bliski Naseru Oriću ponašali su se siledžijski i kabadahijski i unosili strah i trepet medju stanovništvu. Radili su šta su hteli i razmetali se novcem. To su bili Mehmedović Kemal - Kemo iz Pala, Osmanović Safet, zvani "Miš" iz Voljevice, kod Bratunca, Golić Ejub iz Glogove i drugi. Oni su vršili i razna ubistva pod nerazjašnjenim okolnostima, a konkretno za Gliča se pričalo da je ubio tri čoveka.

Maja meseca 1995. godine Naser Orić je zajedno sa svojim najbližim saradnicima - Ramizom Beđirevićem iz Sućeske, Smajom Mandžićem iz Potočara, Golić Ejubom iz Glogove i Behajom, čije prezime ne znam, iz Skelana, ranije radio u fabrici limenki, iznenada otišao helikopterom iz Žepe u Tuzlu, gde su on, Smajo Mandžić i Behajja ostali, a vratili su se Ramiz Beđirović, Ejub Golić i još tri njihova pratioca. Po odlasku Nasera na njegovo mesto je postavljen Zulfo Tursunović, za kratko vreme, a zatim je na to mesto postavljen Ramiz Beđirović iz Sućeske, pre rata bio službenik u opštinskoj teritorijalnoj odbrani. Meni nije poznat odlazak Nasera Orića i grupe iz Srebrenice, a u gradu se nagadjalo da su oni, ustvari, pobjegli.

Dana 08. ili 09. jula 1995. godine, srpske oružane snage su krenule u napad na Srebrenicu, na svim položajima. Ovo je unelo veliku paniku u Srebrenici pa je sledećeg dana najveći deo civilnog stanovništva napustio stanove i koncentrisao se kod baza UNPROFOR-a. UNPROFOR je verovatno u dogovoru sa srpskim oružanim snagama, istog dana organizovao konvoje za civilno stanovništvo i njegovu evakuaciju iz Srebrenice, u pravcu Kladrnja. U ovim konvojima, koji su se kretali nekoliko

*RIZVIĆ SARIĆ*

- 8 -

dana, nalazili su se žene, deca i starci. U gradu je objavljeno da je za muškarce od 18 do 60 godina obezbeđen koridor za izvlačenje iz Srebrenice preko Sućeske, Konjević Polja, Cerske, Kamenice, Crnog Vrh, Kalesije za Tuzlu. Formirane su kolone u kojima je bilo, po mojoj proceni, oko 15.000 ljudi, koje su sačinjavali muškarci od 18 do 60 godina, civili i vojnici, među kojima sam se našao i ja. Vojnici u ovim kolonama bili su pod svojim oružjem i oni su se kretali na čelu kolona. Ja sam sa sobom poneo svoj pištolj, koji sam posedovao sa dozvolom od pre rata, nešto hrane, novca iz radnje i oko 400gr raznog zlatnog nakita, koji sam imao u radnji. Iz Srebrenice sam krenuo 11. jula 1995. godine. Putovali smo po grupama od 5 do 20 ljudi i to uglavnom krijući se po šumama danju, a noći smo provodili na skrovitim mestima. Bilo je i lutanja po terenu jer većina nije znala put, a oružane prethodnice su otišle daleko napred i više se nisu vraćale niti se znalo šta se sa njima desilo. Ja sam se kretao ovim terenom 20 dana. Video sam da su mnogi padali u očajanje, međusobno se ubijali, vršili samoubistvo ličnim oružjem ili podmetanjem bombe pod sebe, a mnogi su bili iscrpljeni od gladi i ostajali na raznim mestima jer nisu mogli da idu dalje. Krećući se po ovom terenu među ljudima koje sam sretao pričalo se da je oružanu prethodnicu predvodio Zulfo Tursunović i da je ubijen na Crnom Vrh, kao i to da je i Golić Ejub ubijen na terenu Kravice, ali se nije pričalo o tome pod kojim okolnostima se to desilo.

Ja sam 1. avgusta 1995. godine odlučio da sidjem na obalu Drine, da je preplivam i predjem na teritoriju Srbije, imajući u vidu da sam u Malom Zvorniku imao pre rata poznanike i prijatelje, koji bi me prihvatili i pomogli mi. Medjutim, kada sam preplivao Drinu, naišao sam na vojnu patrolu graničnih jedinica jugoslovenske vojske, koja me je sprovela na karaulu, a odatle sam prebačen u stanicu milicije u Malom Zvorniku. Iz Malog Zvornika sam prebačen u Čajatinu u novoformirano prihvatilište za izbeglice iz Srebrenice i Žepe.

RIZVIĆ ŠARIĆ



